

יש לנו כימיה ב- facebook ?

**כנס ארצי למורי הכימיה
תשע"ג**

מציגה: שלי רפ

פייסבוק

- פייסבוק הוקמה על ידי קבוצת סטודנטים מהווארד ב-2004. בשנת 2006 היא נפתחה לכלל הציבור.
- אחוז החדירה של הפייסבוק בקרב משתמשי האינטרנט בני 15 ומעלה עומד בישראל על 89.8%. זהו המקום השני בעולם לאחר הפיליפינים. ישראל מובילה גם בשעות השימוש של משתמשי הפייסבוק, כ- 10.7 שעות בחודש למשתמש.

אפיונות בפייסבוק

פייסבוק הוא לא מקום לילדים

הייתם משאירים חבורה גדולה של בני 9 לבד בביתכם? הייתם שולחים אותם לבד לטיול רב משתתפים? כנראה שלא. זו הסיבה שאריאנה מלמד לא מבינה איך כל כך הרבה ילדים מטיילים לבד בפייסבוק ומחפשים צרות אריאנה מלמד

המצגת היתה מאלפת ועשויה למופת, אבל לא ראיתי הורים רבים ביום ההורים בבית הספר שעוברים על פני המסך הגדול עליו הוקרנה וגם נערים לרע כדי לצפות בה. מן הסתם קלטו בזווית העין שמדובר בשימוש נכון של הילדים בפייסבוק ואולי דרש להם שברר שניה כדי להחליט שאולם בבית הכל בסדר ולהמשיך הלאה. אני דווקא עצרתי מול האירוסים וחפישתי בהם איזושהי אזהרה גורפת להורי הקטנים, אבל בשום מקום לא מצאתי משהו שתתקן בדעת: פייסבוק לילדה בת 9? לא אצלי.

הייתם משאירים אותם לבד במסיבה?

דעת המיעוט שלי מתחילה במקום שונה מן החשש הרגיל מפדופילים, בעיות של פרטיות וברומות רשת, החשודים המיניים כשמדברים על ילדים המשוטטים לבדם ברחבי העולם המלהיב הזה. מאחורי העמוד התמים של ילדים בביתה ל' וגם בוגרים מהם, מתחבא עולם שלם של אינטראקציה חברתית בלי השגחת מבוגר, וזה סוג של בילוי שהורים לא אמורים בדרך כלל לאפשר לקטנים שלהם להשתתף בו. או לפחות להיות מודגמים ברצינות מן הסוג הבילוי המועדף עליהם.

בני התשע כבר רשאים, במשפחות רבות, לרדת לשחק עם כמה חברים במגרש המשחקים השכונתי, אבל לא יעלה בדעת רוב ההורים לרדת להם לבוא לטיול רב-משתתפים בלי השגחת מבוגר, וזה בדיוק מה שהם עושים בפייסבוק: מטיילים להנאתם שיכורים מחופש – ומחפשים צרות.

הצרות מגיעות מפני שילדים בגיל הזה עדיין מתמרנים בקושי בין אימפולסיביות יתירה לבין הקשבה לטופר אגו שלהם, שם מאוחסנת כל העצמת הטובות האזהרות וההטפות של הוריהם. תשאירו אותם לבד במסיבת כיתה? תשאירו חבורה גדולה לבד בבית שלכם? לא, מפני שאתם יודעים היטב מה יקרה: בלי עיניים בוגרות, שהן הסופר אגו החיצוני של הטף, הם מאבדים גבולות. מה שמתחיל כמשחק תמים של זריקת סופקורן על חברים, יסתיים בהחלפת חפץ כבד; מה שמתחיל בהרמת קול, ימשיך לצעקות חסרות רסן; מה שהתחיל כהקנתה רגילה, יתעצם ויהפוך לעלבונות קבוצתיים וימזר בכבי. זה עוד לפני שמישהו יעלה בדעתו לבדוק מה קורה כשמרמים את מסכה הפסנתר ושופכים קצת קולה.

מנין תבוא ההשגחה?

30% מילדי בריטניה דיווחו על הצקות, בריונות וחורים ברשתות חברתיות בהן הם גולשים, כך פרסם ב"דילי טלגרף". הילדים שהשתתפו בסקר הם בני 11-16. לא צריך להיות סוציולוג גדול כדי להבין, שקטנים חשופים יותר לבעיות האלה וזקוקים ליותר השגחה.

דשמו קץ לחייהם או ניסו לעשות זאת.

אבל מנין תבוא ההשגחה? בבתיים רבים מדי, לטעמי, מחשב בחדרו של הילד הפך לזמזום אמש בסיסית ולסלם סטטוס הכרחי. הורים רבים מדי טורחים בשעות אחרי הצהריים בענייניהם ובאמת שאי אפשר לצפות מהם לשבת בכורסת פו הדב ליד הצאצא המקליד "א סתוממממה" לחזרה אחת מהכיתה בעוד הוא מאשר עדה שלמה של חברים שאין להם מושג מי הם, חלקם בוגרים, חלקם כוכבי-ילדים נעריים. חלקם אנשים שלא היתם חולמים לחזות הביתה. ולא, אין מדובר בהכרח בפדופילים. אני לא רוצה שבת התשע שלי החשוב שהיא יכולה להיות "חברה" של כל מיני אנשים או ריג'ולמי ואני לא יכולה להבהיר לה, בשל גילה, את עומק הפער בין העולם האמיתי וחברותי אמיתיות עם בני גילה, לבין הדברים שיתרועעו לה על המסך, אם רק אושר.

ניסו אותו"

שודר: ניסיון התאבדות כפול של נערות בגלל הצקות בפייסבוק

ד הלילה סמוך לחוף אשדוד הבחין בשתי נערות רטובות ורועדות מקור. מבדיקה נלה כי השתיים, תלמידות כיתה ח', ניסו לשים קץ לחייהן בטביעה בעקבות שפסגו בפייסבוק - אולם התחרטו כשהיו כבר בתוך המים. האזרח הזעיק משטרה, וכן לבית החולים עם כוויית קור חמורות. המשטרה פתחה בחקירה

2 | חדשות 2 | פורסם 01/03/12 08:59

דודת כפול - בגלל הפייסבוק; שתי נערות בנות 13 ו-14 ניסו אמש לשים קץ לחייהן לקת שפסגו בפייסבוק. עובר אורח שמצא את השתיים בחוף הים באשדוד הזעיק והן פונו לקבלת טיפול רפואי בבית החולים ברזילי. נמצאו במהלך הלילה בחוף הים, לאחר שהחליטו לשים קץ לחייהן ככל הנראה עקב נמצאו במהלך הלילה בחוף הים ובכנסו לתוך המים הקרים עם בגדיהן במטרה לטבוע. נפייסבוק. השתיים הלכו לחוף הים ונכנסו לתוך המים הקרים עם בגדיהן במטרה לטבוע.

במקרה בחוף הים הבחין בשתיים והזעיק משטרה. כאשר הגיע למקום שוטר קהילתי, אן, הוא כבר מצא אותן כשהן סובלות מכוויות קור חמורות ורועדות, אך בהכרה מלאה, אותן לניידת המשטרה ומשם לבית החולים, וטיפול בהן טיפול ראשוני. בנוסף דיווח משפחותיהן של שתי הבנות, שלא היו מודעים כלל לניסיון ההתאבדות. בגילאי 13-14, סיפרו לשוטר על הרקע למעשה. הוא הוביל אותן לטיפול רפואי בבית לחי. באשקלון, שם הן אושפזו להשגחה, ואחת מהן כבר שוחררה הבוקר לביתה. חן בחקירת האירוע וממתינים להתאוששותן המלאה של הנערות כדי להבין בדיוק את יבות האירוע הטרגי. הצוות החינוכי בבית הספר עודכן על פרטי המקרה.

הילדים שלהם עושים זאת צבוגרים צריכים להיות נוכחים

מה בולט את הטמעת פייסבוק בחינוך?

- הגבלה ואיסור השימוש
- חשש טכנולוגי וערכי
- היעדר תובנה פדגוגית שלמה

- 3.1.3 רשתות חברתיות
- רשתות חברתיות (Social networks) הן סביבה פתוחה וחופשית למשתמשים ברחבי העולם לצורכי תקשורת ושיתוף במידע, כדוגמת Twitter, You-tube, Delicious, Facebook ועוד.
- הרשתות החברתיות מאפשרות לקבוצות אנשים הבוחרים בכך להשתייך לקהילה (באמצעות יצירת פרופיל אישי) ולקיים ביניהם קשר, שיתוף והחלפת מידע באמצעות רשת האינטרנט בנושאים שונים.

הנחיות אשרד החינוך

- רשתות חברתיות עשויות לסייע למשתמשים בהן בנושאים כמו איתור ושיתוף במידע, למידה שיתופית, קידום מטרות חברתיות ואישיות, יצירת קשרי חברות וכדומה. הציבור הרחב, וביניהם גם הורים, מורים, בני נוער וילדים, פועלים בהן כחלק מהתנהלותם היום-יומית.

הנחיות אשר החינוך

- בפעילות חינוכית ברשתות חברתיות שעיקר מטרתן היא ניהול קשרים חברתיים, הקשרים מטשטשים את הגבול בין פעילות אישית-פרטית של מורים, הורים ותלמידים לבין פעילות חינוכית-מקצועית. מאחר שסביבה זו נעדרת מנגנוני בקרה וניטור, אין אפשרות להבטיח מענה שוויוני והוגן לכלל התלמידים ופעילות מתוכננת ועקבית או לבצע ניטור. כמו כן, קיים סיכון לניצול לרעה של חופש הביטוי, לפגיעה בפרטיות, לפגיעה בשם הטוב של אדם, לפריצת הגבול בין תקשורת מקצועית לתקשורת אישית, לחשיפה לתכנים פוגעניים ועוד.

הנחיות אשרד החינוך

- **מסיבות אלו השימוש ברשתות חברתיות לאינטראקציות בין-אישיות בין מורים לתלמידים אסור.**

הנחיות אשר החינוך

- 5. נהלים לשימוש ברשתות החברתיות
- 5.2 המוסד החינוכי יכול להשתמש ברשת חברתית לשם הצגת מידע על פעילותו החינוכית לקהילות רלוונטיות. הדבר יכול להתבצע באמצעות "דף קהילה" (שכן אין בו אינטראקציה אלא הצגת מידע).
- 5.3 על המוסד החינוכי לנסח מטרות ברורות ולפרסם חוזה ברור בדבר הפעילות בדף הקהילה.

הנחיות אשרד החינוך

- 5.4 בפעילות ברשת חברתית אין לחשוף פרטי מידע אישיים של קהילת בית הספר.
- 5.5 השימוש ברשת חברתית יתבצע בהלימה לגיל המותר לשימוש ברשת החברתית.
- 5.6 יש להקפיד על הימנעות מהעלאת חומרים המפרים זכויות קניין רוחני לאתר ולהסיר מידע כזה אם פורסם.

הנחיות אשר החינוך

- 6. ההתנהלות של איש הצוות החינוכי במפגש עם תלמידים ועם הורים ברשת חברתית
  - 6.1 ההתנהלות עם תלמידים
    - 6.1.1 כל הכללים הנוגעים להתנהלות מקצועית ואתית בתוקף תפקידו של איש צוות חינוכי חלים גם על התנהלותו ברשת חברתית.
    - 6.1.2 על איש הצוות לקחת בחשבון כי מידע מכל סוג שפורסם ברשת חברתית עלול להיות חשוף גם לתלמידים ולהורים. לכן עליו להפעיל שיקול דעת ולהגדיר את אופן פרטיות המידע בהתאם ולקחת בחשבון אופן התנסחות ראוי ומכבד במסגרת השיח

ברשת.

הנחיות אשר החינוך

- 6.1.3 איש צוות חינוכי לא ייזום תקשורת עם תלמידים ברשת חברתית, לא יציע להם חברות ולא יאשר הצעות חברות שיתקבלו מהם.
- 6.1.4 פניית תלמיד באמצעות רשת חברתית אל איש צוות מחייבת תגובה. במקרה כזה ימשיך איש הצוות את התקשורת עם התלמיד בערוצים חלופיים המקובלים לשיח אישי בתוקף תפקידו, וזאת מתוך כוונה לתת מענה מלא לפניית התלמיד.

הנחיות אשרד החינוך

- 6.1.5 איש צוות חינוכי לא יעשה שימוש במידע אישי/חברתי/משפחתי של התלמיד שנחשף אליו באקראי או בעקיפין, למעט במקרים שבהם מדובר במצבי סיכון בכפוף להנחיות בחוזרי המנכ"ל.
- 6.1.6 מידע שפורסם ברשת חברתית הנוגע לפגיעה, למשבר או למצב חירום של תלמיד או של קבוצת תלמידים הנחשף בפני איש צוות בית הספר יטופל על ידי הצוות החינוכי על פי הנהלים בחוזרי המנכ"ל.

הנחיות אשר החינוך

- 6.2 ההתנהלות עם הורים
- 6.2.1 הקשר בין מורה/גננת לבין הורה/אפוטורופוס נובע מתוקף תפקידו של עובד ההוראה וממחויבותו המקצועית. כל תקשורת עם הורה תיעשה באופן אישי, במפגש פנים-אל-פנים, או בתקשורת דיגיטאלית פרטית (דוגמת הדואר האלקטרוני) עם העתק לממונה הישיר שלו (קרי מנהל המוסד החינוכי) אך ורק במידת הצורך, תוך מתן מענה מקצועי מלא לפניית ההורה.
- 6.2.2 מקרה של פניית הורה אל עובד ההוראה ברשת החברתית מחייב תגובה והמשך תקשורת עם ההורה מחוץ לרשת החברתית, בערוצי תקשורת חלופיים לשיח אישי ומקצועי, כמו טלפון, דואר אלקטרוני וכיוצא בזה.

הנחיות אשרד החינוך

• 6.3 נקיטת פעולה במקרה של פגיעה

• כל פגיעה בתלמידים, בהורים ובאנשי צוות באתר הבית ספרי, ברשת חינוכית וברשת חברתית תטופל מיידית על פי הצעדים האלה:

• 6.3.1 תיעוד פרטי הפגיעה והעובדות הנוספות הקשורות לה על ידי צילום מסך (PS)

• 6.3.2 הפסקה מיידית, ככל האפשר, של האינטראקציה

• 6.3.3 יידוע הנהלת המוסד החינוכי בכל הפרטים ועירוב כל הגורמים הרלוונטיים בהתאם לחובה של שמירת חסיונות על פי כל חוק ודין

דוא"מאות ליישומים בקבוצה

סקרים

סרטונים

קישורים

יישומונים

פייסבוק מציל חיים

ילדה כתבה בפייסבוק "אבא ירצח את אמא" -
האב נעצר

ילדה בת 11 מצפת כתבה בדף הפייסבוק של
המשטרה: "יש לי אבא אלים, ואמא שלי מפחדת
להזמין משטרה כי הוא ירצח אותה ואת אחותי
הקטנה. תעזרו לנו" - והשוטרים עצרו את האב

09:31, 20/09/2011

[שירות גלובל](#)

מסתבר כי [פייסבוק](#) יכולה גם לסייע בשמירה על חיי אדם, או לכל הפחות לסייע לכוחות הביטחון להיות בכוננות: ילדה בת 11 בצפת כתבה שלשום (א') בקיר הפייסבוק ירצח אותה ואת אחותי הקטנה. תעזרו לנו" - כך דווח ב"מעריב". הקריאה עוררה את תשומת-הלב של המשטרה, ולאחר מספר שעות היא הצליחה לאתר את בית המגורים של המשפחה - ועצרה את האב (43).

האב נעצר בחשד ל**אלימות** קשה נגד אשתו (37) ושתי בנותיו (9 ו-11). משטרת צפת מוסרת כי האב מוכר לה מאירועים קודמים של אלימות פיזית ונפשית מצד בעלה. בית משפט השלום האישה אישרה לחוקרים כי היתה אלימות פיזית ונפשית מצד בעלה. בית משפט השלום בצפת האריך אתמול (ב') את מעצרו של האב עד יום חמישי השבוע.

בשעת לילה מאוחרת, בדבר אלימות קשה שמפעיל תושב הגליל העליון בן 43 כנגד אשתו ובנותיו הקטנות, הוגשה תלונה למשטרת צפת. בעקבות הפנייה, שוטרי תחנת צפת הצליחו לאתר את כתובת תלונה למשפחה ולעצור את האב.

משטרת ישראל מפעילה דף פייסבוק באופן יומיומי, בו היא מעדכנת במהלכים חשובים שביצעו השוטרים וכן קריאות לעזרה של הציבור במציאת נעדרים וכדומה. פקד שרון ימינך, ראש יחידת הניו-מדיה במשטרת ישראל, אמר ל"מעריב" כי עמוד הפייסבוק של המשטרה נחשב לאחד מעשרת העמודים הפעילים בישראל. הכלי המדהים הזה עזר לנו לאתר עשרות נעדרים, והתרומה שלו היא חשובה."

ניסה להתאבד - וניצל בזכות חברה מ-Facebook
נער בן 16 בבריטניה סיפר לנערה אמריקנית בפייסבוק שהוא עומד לבצע התאבדות. היא פנתה לרשויות, שהצילו אותו אחרי שנטל מנת יתר של תרופות. זה היה יכול להיגמר רע

אדר שלו

פייסבוק זה אולי בזבז זמן, אבל בזכות הרשת החברתית ניצלו חיים: צעיר בריטי שנטל מנת יתר של תרופות, במטרה להתאבד, ניצל בזכות חברה אמריקנית ב-Facebook השניים צ'וטו דרך הרשת החברתית הפופולרית, והנערה פנתה לרשויות והזירה אותו, כך מדווח ה-BBC.

הנער, בן 16 מאוקספורדשייר, התכתב עם הנערה בשעת לילה מאוחרת ביום ד' האחרון, ורמז כי הוא מתכוון לבצע התאבדות. "אני עומד לעשות משהו ששקלתי זמן מה, ובקרב כולם יגלו", כתב. הצעירה לא ידעה את כתובתו, אך היא הסתייעה באימה, ופנתה לשגרירות בריטניה, שהעבירה את המידע למשטרה המקומית באזור מגוריו של הנער.

איתור מיקומו של הנער התבצע הודות לשיתוף פעולה בין משטרת אבינגדון, הבית הלבן והשגרירות הבריטית. השוטרים הצליחו לאתר הנער אחרי שצימצמו את מספר הכתובות האפשריות לשימונה. הם מצאו את הנער בבית הרביעי שבדקן, אחרי שנטל מנת יתר של תרופות, כשהוא עדיין בהכרה מלאה. הוא אושפז בבית החולים והחלים החלמה מלאה.

הסיפור מצטרף לרשימה של מקרים נוספים של התאבדויות שנמנעו בחודשים האחרונים הודות לרשתות חברתיות: התאבדות במצלמת רשת נמנעה לפני כמה חודשים, הודות לעירנות של גולש ב MySpace-השחקנית דמי מור, שמעדכנת בקביעות את [שבוע ה-Twitter](#)- שלה, הזעיקה את הרשויות אחרי שגילתה כי אחת הקוראות שלה בקליפורניה שוקלת להתאבד.

זה יכול היה להיגמר רע

במקרה זה הסיפור הסתיים בסוף טוב, אך לא תמיד ניתן לעצור את מתאבדי הרשת בזמן. במקרה [אחר](#) שאירע בפלורידה בנובמבר האחרון, נער בן 19 בשם אברהם ביגס הכריז שהוא הולך להתאבד בפרום באינטרנט, נטל מנת יתר של תרופות נגד דכאון וגסס מול מצלמת רשת ששידרה את מותו בשידור חי. המשטרה, שהוזעקה למקום על ידי אחראי הפרום, הגיעה מאוחר מדי.

במקרה נוסף שאירע ב-2007, קווין ויטריק מבריטניה הודיע למשתתפים בצ'ט כי הוא עומד להתאבד. מיד לאחר מכן הוא הפעיל את מצלמת הרשת שלו, ועמד על כסא, קשר חבל מסביב לצווארו ותלה את עצמו. חלק מהנוכחים בצ'ט חשבו שמדובר במתיחה או איום סרק ועודדו את ויטריק לממש את איומו, אך גולש אחר פנה למשטרה. כאשר הגיעו השוטרים לדירתו, ויטריק בן-ה-42 היה כבר מת.

המקרה הטרגי של ויטריק מזכיר את פרשת ברנדון ודאס, 21, מפניקס, אריזונה, שהתאבד ברשת ב-2003 באמצעות ערבוב את ודאס להתאבד בעוד אחרים. בין אלכוהול לכמות נכבדת של תרופות הרגעה. גם אז, כמה משתתפים בחדר הצ'ט עודדו ניסו נאשות לאתר את כתובת המגורים שלו במטרה להצילו

Shelley Rap

🎓 Studies at Weizmann Institute of Science 📅 Born on August 23

Friends

Message

Wall

Info

Photos (324)

Notes

Friends

Subscriptions

Thanks

Work and Education

Employers

Weizmann Institute of Science

Activities and Interests

Other

Facebook as platform for learning science and nanotechnology

Basic Information

Sex Female

Contact Information

Email Shelley.Rap@weizmann.ac.il

Ron Blonder

Sohair Sakhnini

Naama Benny

Bringing the chemistry of tomorrow into high school chemistry lessons of today